

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 59 hallituksen esityksen
johdosta laiksi tullilain muuttamisesta**

Eduskunta on 19 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistele-
vasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen
esityksen n:o 223.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa vero-
jaostossa, joka on valmistellut mietinnön valio-
kuntaa varten, ovat olleet kuultavina ylitarkas-
taja Ismo Mäenpää valtiovarainministeriöstä ja
toimistopäällikkö Arto Lillman tullihallitukses-
ta. Lisäksi Tullimiesliitto ry, Tullilaitoksen Aka-
valainen yhteistyöryhmä, Tullivirkamiesliitto ja
Tietosuojavaltuutetun toimisto ovat jättäneet
asiasta kirjalliset lausunnot.

Hallituksen esitys

Vuonna 1978 säädettyyn tullilakiin on tehty
useita muutoksia. Lain soveltamisalueella, ulko-
maankaupassa ja -liikenteessä, niiden verotus- ja
valvontatarpeessa ja -menetelmissä sekä muussa
lainsäädännössä ja sopimussuhteessa tapahtuva
kehitys ja muutokset vaativat kuitenkin nyt
säännösten muuttamista näitä vastaaviksi. Halli-
tus ehdottaa, että tullilakiin tehtäisiin useita
edellä selostetusta johtuvia yksittäisiä muutok-
sia.

Viranomaisen oikeutta ottaa tavara haltuunsa
ja suorittaa henkilöön kohdistuva etsintä tullii-
toimenpiteiden yhteydessä ehdotetaan täsmen-
nettäväksi. Tullilaitokselle ehdotetaan annetta-
vaksi oikeus pitää henkilörekisterejä sekä saada
muista henkilörekistereistä tietoja massaluvu-
tuksena.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi tullisanoman
määrittelmä sekä mahdollisuus antaa tullausil-
moituksia ja -päätöksiä sekä muita tietoja elekt-
ronisessa tai muutoin automaattiseen tietojen-
käsittelyyn soveltuvassa muodossa eli tullisanoma-
na. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi tullisanoman
käytöstä aiheutuvia sekä eräitä muita merkityk-
seltään vähäisempiä muutoksia ja korjauksia
muun muassa tulliselvitystoimenpiteiden viiväs-

tysseuraamuksia ja tullihuutokauppaa koskeviin
säännöksiin.

Elektronisen tietoliikenteen kehittymisen an-
siosta ulkomaankaupan asiakirjoja korvataan
nykyisin yhä enenevässä määrin automaattiseen
tietojenkäsittelyyn soveltuvilla tietoliikennever-
kon kautta siirrettävillä sanomilla. Kauppatava-
roiden tullaus suoritetaan siten jo lähes koko-
naan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.
Sähköinen tullaus on siis jo osittain käytössä
eivätkä nyt ehdotetut lainmuutokset ole sinänsä
välttämättömiä sen soveltamiselle. Ehdotetut
uuteen tullausmuotoon liittyvät muutokset ovat
kuitenkin tarpeen lähinnä muodollisista hallin-
to- ja vero-oikeudellisista syistä järjestelmän to-
teuttamisen helpottamiseksi ja yksinkertaistami-
seksi.

Ehdotettu laki liittyy eräiltä osin Euroopan
talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopi-
mus) voimaansaattamiseen. Laki voi kuitenkin
tulla voimaan sanotusta sopimuksesta riippu-
matta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan
vuoden 1994 alusta.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja
saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää
lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväk-
symistä seuraavin muutoksin.

Hallituksen esityksen liitteenä olevan tulliaset-
uksen muutosluonnoksen 25 a §:ssä tarkoiteti-
hin tullilaitoksen rekistereihin on tarkoitus
tallentaa myös sellaisia tietoja, jotka ovat salassa
pidettäviä yleisten asiakirjain julkisuudesta an-
netun lain (83/51) 4 §:n perusteella. Tietojen
luovuttamisesta näistä rekistereistä tulisi tämän
vuoksi säätää lakitasolla. Valtiovarainvaliokun-
ta ehdottaa, että tullilain 5 §:n 2 momenttiin
sisällytetään säännös, joka hallituksen esityksen
mukaan oli tarkoitus sisällyttää tulliasetuksen
25 a §:n 2 momenttiin. Samalla säännösehdotus-

ta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että se selkeästi koskee sekä massaluovutuksena ja otantana tapahtuvaa tietojen luovuttamista että myös yksittäisen rekisteritiedon luovuttamista.

Esityksen perustelujen kohdassa 4 (Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja, s. 11) on todettu, että eduskunnalle on annettu esitys rikoslain 32 luvun muuttamisesta. Lain 1 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan rikoksella saadun hyödyn muuttaminen lailliselta näyttäväksi, niin sanottu rahanpesu, tulee rangaistavaksi kätke-
misrikoksena. Kriminalisoinnin tarve aiheutuu lähinnä siitä, että Suomi on liittymässä Wienissä vuonna 1988 huumaus- ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehtyyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen. Lisäksi Suomi on sitoutunut noudattamaan Taloudellisen yhteistyön ja kehittämisen järjestön (OECD) piirissä laadittuja suosituksia rahanpesun estämiseksi. Rikoslain täydentämistä koskeva hallituksen esitys n:o 180/1992 vp on parhaillaan täysistuntokäsittelyssä lakivaliokunnan mietinnön n:o 17 pohjalta. Muutos liittyy ETA-sopimukseen ja on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1994 alusta.

Mainittu rikos ei sisälly tullilain 8 §:n j-kohdan, jossa määritellään tullirikokset. Tullilaitos ei näin ollen voisi käyttää kaikkia sille tullirikosten paljastamiseksi ja tutkimiseksi säädettyjä valtuuksiaan ja keinojaan näiden rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, vaikka edellä mainitut sopimukset ja suositukset edellyttävät käytettäväksi myös sellaista toimivaltaa, joka yleensä kuuluu tullilaitokselle. Suomen tullilaitoksen esitutkintavallan puuttuminen näiden rikosten suhteen vaikeuttaisi myös tullitoiminnan kansainvälisten yhteistyösopimusten toimeenpanoa ja vähentäisi olennaisesti niiden merkitystä.

Tullilain muuttamista koskevassa esityksen perustelujen em. kohdassa onkin ehdotettu, että

myöhemmin tullilakiin sen 8 §:n j-kohdassa olevaan tullirikoksen määritelmään voitaisiin lisätä myös po. kätke-
misrikos. Valiokunta katsoo, että sanottu edellä tarkoitettu rikoslain muuttamisesta aiheutuva ja myös tämän esityksen kokonaisuuteen välittömästi kuuluva 8 §:n j-kohdan muutos toteutetaan jo tässä vaiheessa. Siten valiokunta ehdottaa, että myös 8 §:n j-kohda sisällytetään lakiehdotukseen ja siihen sisällytetään edellä selostettu muutos.

Erityisesti poliisin ja tulliviranomaisten toimivaltajaon säilyttämiseksi tullirikoksiksi rajattaisiin vain teot, joihin sisältyy osana rikosta tullilaitoksen valvonta- ja verotusvallan piiriin kuuluvaa omaisuuden, erityisesti rahan tai tavar-
an, maasta vientiä tai maahan tuontia.

Erityismaininnat tullirikoksiksi luettavista verorikoksesta, säännöstelyrikoksesta ja salakuljetuksesta ehdotetaan samalla poistettavaksi, koska ne sisältyvät tullirikoksiin myös säännöksen myöhemmän sanamuodon perusteella; ne käsitteivät tullilaitoksen valvottavana tai täytäntöön-pantavana olevan lain (säännösten) rikkomisen. Kun moniin säännöksessä tarkoitettuihin lakeihin sisältyy muitakin kuin tullilaitoksen valvonta- tai täytäntöönpanovaltaan kuuluvia säännöksiä, joiden rikkomista ei ole syytä pitää tullirikoksina, ehdotetaan sanamuotoa täsmennettäväksi myös siten, että tullirikoksia olisivat vain asianomaisten lakien niiden säännösten rikkomiset, jotka kuuluvat tullilaitoksen valvottaviin tai täytäntöön pantaviin, sekä nimenomaan tällaisten säännösten nojalla annettuihin muihin säännöksiin tai määräyksiin kohdistuvat rikkomiset.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1978 annetun tullilain (573/78) 23 §:n 3 momentti ja 62 §:n 3 momentti,

muutetaan 5 §:n 1 ja 3 kohta, 8 §:n *j-kohta*, 10 §:n 2 momentti, 11, 14, 16 ja 19 §, 23 §:n 2 momentti, 25 §, 27 §:n 2 momentti, 31, 37, 37 a ja 39 §, 48 §:n 1 momentti, 62 §:n 2 momentti, 63 § ja 64 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n *j-kohta* muutettuna 24 päivänä elokuuta 1990 annetulla lailla (791/90), 11 § ja 23 §:n 2 momentti 1 päivänä marraskuuta 1991 annetussa laissa (1311/91), 14 § osittain muutettuna 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetulla lailla (547/82), 19, 25 ja 37 a §, 48 §:n 1 momentti ja 63 § 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1165/87), 31 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 37 § 18 päivänä maaliskuuta 1983 annetussa laissa (288/83), sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla, uusi 2 ja 3 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 24 päivänä elokuuta 1990 annetulla lailla (791/90), uusi k kohta, jolloin nykyinen k ja l kohta siirtyvät l ja m kohdaksi, seuraavasti:

5 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tullirikosten ehkäisemistä ja tutkimista varten tullilaitoksessa pidettävistä henkilörekistereistä säädetään asetuksella. Rekistereistä saa luovuttaa tietoja, myös henkilörekisterilaissa tarkoitettuna massaluovutuksena tai arkaluontoisena otantana, rikosten ehkäisemistä ja tutkimista varten toimivaltaiselle viranomaiselle.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

j) tullirikoksella rikosta, joka käsittää tämän lain tai muun lain säännösten, joiden noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on tullilaitok-

sen tehtävänä, taikka tällaisten säännösten nojalla annettujen muiden säännösten tai määräysten rikkomisen, sekä muutakin sellaisten säännösten ja määräysten rikkomista, rikoslain 46 luvussa tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä sekä rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua kätkemisrikosta, johon sisältyy omaisuuden maahan tuontia tai maasta vientiä; (Uusi) (k-, l- ja m-kohta kuten hallituksen esityksessä)

10, 11, 14, 16, 19, 23, 25, 27, 31, 37, 37 a, 39, 48, 62, 63 ja 64 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Laaksonen, Lahtinen, Lahti-

Nuuttila, Luukkainen, Ryynänen, Sasi, Savolainen, Turunen ja Vihriälä sekä varajäsenet Apukka, Backman, Enestam, Liikkanen, Linnainmaa, Röntynen ja Saastamoinen (osittain).

